

بررسی علل و راهکارهای جلوگیری از فرار سرمایه از استان

حمیدرضا امیری

کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی

عضو باشگاه فعالان اقتصادی اتاق بازرگانی کرمانشاه

بدون شک فرار سرمایه و بی‌اعتنایی به سرمایه‌گذاری مولد موجب کندی یا توقف چرخ تولیدی و به تبع آن عدم ایجاد شغل و افزایش میزان بیکاری و رشد فقر و ناهنجاری‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی می‌شود. فراری دادن یا به انزوا کشاندن و یا کشیده شدن انسان‌های متخصص و متعهد از جامعه جزو بزرگترین ضایعات، مصائب و درد‌های آن جامعه می‌باشد که غالباً حاکی از وجود خودخواهی‌ها و منیت‌ها است. یکی از مهمترین عوامل کندی در پیشرفت و یا حتی پسرفت جامعه کرمانشاه با توجه به مدنیت درخشان کهن این شهر، در مقایسه با استان‌های دیگر کشور تداوم فرار سرمایه‌ها و فرار روشنفکران کرمانشاه به نقاط دیگر ایران است. عدم وجود جاذبه فرهنگی و در بطن آن خود کوچک بینی شدید در مردم، مظلوم شمردن سطح بالای مصرف و رفاه، عدم حمایت از کارآفرینان و تولیدکنندگان و توسعه اقتصادی استان و همچنین دگرگونی ساختار جمعیتی را می‌توان از جمله عوامل کلیدی و مخفی در مهاجرت مغزها و سرمایه‌های استان بشمار آورد که می‌بایست با برطرف نمودن اینگونه موانع از فرار سرمایه‌های فکری و اقتصادی استان جلوگیری کرد.

استان پهناور و حاصل خیز کرمانشاه نیروهای علمی، فرهنگی، سیاسی، نظامی، فنی، ورزشی و هنری خوبی تربیت کرده و پرورش می‌دهد اما به طور موثر توانایی و ظرفیت مواظبت و نگهداری آن را ندارد تا در راه ترقی و کمال علمی و اخلاقی خود به کار گیرد. کرمانشاه به طور مداوم نیروی کار آموزش دیده خود را از دست می‌دهد. این فرار مغزها از استان به منزله تهی شدن از ارزنده ترین سرمایه خود است. استمرار مهاجرت شدید سرمایه‌های انسانی و مالی این منطقه در چند دهه اخیر نشان دهنده وجود مشکلات ساختاری و موانع شدید فرهنگی در آن است که منجر به عقب ماندن کرمانشاه در فرآیند توسعه می‌شود، چرا که استان نتوانسته است دو منبع اصلی توسعه یعنی سرمایه و نیروی کار به ویژه نیروی کار متخصص و مجرب را در خود نگه دارد که برای غلبه بر عقب ماندگی کنونی استان باید راهی برای جذب نیروهای متخصص و سرمایه‌ها به استان، اندیشیده شود.

دلایل:

اکنون با اوضاع حاکم بروضعیت اقتصادی استان وعدم جذب سرمایه‌ها بنا به آمارهای موجود باید گفت که به راستی علت واقعی فرار سرمایه‌ها از استان در کجاست؟ می‌توان به عدم وجود جاذبه فرهنگی، مشکل پسندی شدید نسبت به خودی‌ها و همچنین رونق همیشگی سخن چینی و دگرگونی ساختار جمعیتی، وسعت مسائل و مشکلات عمده اجتماعی، سیاسی، اقتصادی منطقه، بارور شدن غرور محلی، بی‌توجهی و عدم ارج گذاری به جلوه‌های هنری اصیل، زبان و هویت‌های محلی و بومی، تراز منفی ورود و خروج نیروی کار، عدم اعتقاد کامل به تفکر علمی در انجام کارها، مساوی انگاشته نشدن شهروندان، گسترش فزاینده تبعیض، جایگزین روابط به جای ضوابط، تعریف و تمجیدهای بیهوده‌ای که بنیان بسیاری چیزها را نابود کرده است. عدم ارج‌گذاری به نخبگان و سرمایه نفیس انسانی، نابسامانی مدیریتی، تحقیر و سرکوب استعدادهای نیروهای بومی به دلایل مختلف، تمایل عمومی به کسب سریع و آسان سود سرمایه‌گذاری و عدم وجود روحیه صنعتی و اخذ مالیات‌های سنگین، عدم وجود یک نظام مدیریتی مشخص پایدار با انسجام و یکپارچگی لازم، فرصت شغلی محدود و تبعیض و بی‌قانونی در استخدام و کمبود انگیزه اجتماعی اقتصادی برای سرمایه‌گذاری تولیدی، به قدری است که نه تنها جذبه‌ای برای

مهاجرت نیروی انسانی مولد و کارآمد به منطقه وجود ندارد بلکه مغزهای متفکر، تجار ریشه دار، صنعتگران بومی و سایر منابع انسانی ارزنده در رشته‌های مختلف نیز به خاطر موارد متعدد مطروحه و مشابه درست در زمانی که باید ثمره‌ای به منطقه برسانند آن را ترک کرده و سرمایه‌های مالی و معنوی را از استان خارج می‌کنند، اشاره کرد.

راهکارها:

تلاش در جهت رفع دلایل ذکر شده، و توسعه اقتصادی استان و حمایت از کارآفرینان و تولیدکنندگان، نخبگان، صاحبان اندیشه و اسطوره‌های اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی، ایجاد فرصت‌های طلایی سرمایه‌گذاری، افزایش سرمایه‌گذاران بخش دولتی و فعالیتهای بازرگانی، انتقال دفاتر مرکزی و حسابهای خارج استانی صنایع به داخل استان و ایجاد شخصیت‌های حقیقی و حقوقی صاحب اختیار به عنوان تسهیل‌گران روابط دولت و نخبگان در همه حوزه‌ها.

نتیجه گیری:

استمرار مهاجرت شدید سرمایه‌های انسانی و مالی این منطقه در چند دهه اخیر نشان دهنده وجود مشکلات ساختاری و موانع شدید فرهنگی در آن است که منجر به عقب ماندن کرمانشاه در فرآیند توسعه شده است. باید تلاش کرد تا زمینه انتقال دفاتر مرکزی و حسابهای خارج استانی صنایع به داخل استان فراهم شود چرا که توسعه صنعتی این استان در گرو این امر است. در شرایطی که استان کرمانشاه در حوزه‌های صنعتی، معدنی و به ویژه کشاورزی میلیارد ها تومان درآمد دارد، متأسفانه بیشتر این درآمد ها در خارج از استان هزینه می‌شود. بنابراین مهاجرت نه تنها باعث از دست رفتن سرمایه‌ها می‌شود، بلکه باعث محروم شدن جامعه نیز می‌گردد. لذا مسئولین استانی همزمان با تلاش جهت جذب سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد شوق برای آنها می‌بایست در تلاش باشند به سرمایه‌های استانی انگیزه دهند که در استان بمانند و خارج نشوند.